

R. 1945 - 1956

Rok 1945 stal se hlavním a památným rokem pro celou naši vlast, neboť v něm byla ukončena válka a českému národu byla opět dána svoboda a navráceno pohraniční území.

Tento rok také hluboce a významně zasáhl do života zdejšího kraje, do života celé vesnice i každého člověka v ní, neboť změnil od základu její společenský, politický, národnostní i sociální ráz. Hlavně však zasáhl tím, že místo německého obyvatelstva, které bylo dáno do odsunu podle dohody vítězných velmocí, naplnilo tento kraj obyvatelstvem české a tak dal všemu životu zcela jiný ráz, jiné jeho projevy. Dějiny zde silně zasáhly a nenechaly taková kámen na kameni.

Je samozřejmé, že tak těžký a složitý proces přeměny celé struktury života vesnice, neobešel se bez různých nepřehmatů, desorientací a obtíží, jak se strany těch, kteří z vesnice odcházeli, tak i u těch, kteří do vesnice přicházeli jako její noví obyvatelé i budovatelé.

Rychlý sled událostí nutil k činnosti a proměňoval lidské charaktery, rozcvičoval je a nesl nutnost rychlého rozhodování, nástupu v nový život národa i této vesnice. Vykeřené území řádalo si okamžitě

nových pracovníků a ti, kteří si to uvědomovali, spěchali, aby uprázdněná místa zaplnili a tak nastala opět rovnováha v národním společném životě a on se stal pro všechny šťastněji, bohatěji, iťty v míru, volně kde, na travních vlastech, uprostřed hor a lesů, na vyjímě, kde již trčelať vanuly prudké větry a táhly bouře nervoznosti a bojů...

První, kdož vstoupili na půdu tohoto kraje z české strany, byly skupiny partyzániů, kteří přišli směrem od Hanušovic. Bylo jich asi 100. Dlouho se však v obci ne zdrželi, protože vesnice byla celkem klidná, obyvatelé rozpučeli v lesích, vrátili se spátky, když viděli, že jim nehrozí nebezpečí a jim nikdo neublíží.

Kolem 20. května přijela do vesnice Rudá armáda a zdržela se ve vesnici asi 14 dní. Byla přivítána několika antifašisty. Byli to: Ernest Weiser, Alfred Gotwald, Stöher Stefan, a ještě několik jiných, jejichž jména nejsou známa. Oni a starosta obce, farář Barusche, jednali s velitelem Rudé armády a snažili se pak plnit všechny rozkazy, obyvatelstvo usměrňovat a klidnit, aby vytrvalo v práci na svých místech, pokud neprijdou čestí osídlení a neujmou se hospodářství jako správci konfiskátů.

Ža čtrnáct dní Rudá armáda odešla a zanechala ve vesnici jen malé hlídky, které tam setrvaly do

do doby, než přišla finanční stráž, která pak dbala o to, aby život vesnice šel zákonnou, správnou cestou, všude byl klid a pořádek. Úřad finanční stráže byl v budově obecního domu.

Správa obce finanční stráž netrvala však dlouho. V obci nastoupil svou stálou, pravidelnou službu sbor národní bezpečnosti. Tvářila jej skupina pěti strážníků s velitelem Dostálem. Sbor byl ubytován i s úřadem v budově č. 1. Finanční stráž odešla do vedlejší obce Velká Morava.

Obecní úřad byl převzat koncem května. Přebíral jej komisař Sedláček, s nímž současně přišel jako tajemník Karel Svoboda. Začali společně úřadovat, kontrolovat dodávky rolníků, vést obecní administrativu a přidělovat remédělské usedlosti, zavádět české úřadování a český život do vesnice.

Přítravní úřad byl převzat 15. června poštovním asistentem Antonínem Myslínem. Po něm pak přišel již definitivní správce pošty Rudolf Bilek. Tento provedl výměnu peněz. Každý občan dostal vyměnit 300 Kč, ostatní peníze byly dány na vázaný vklad.

Parní úřad byl obnoven až v. 1946. Prvním českým farářem byl Fr. Tódt.

Škola

Ve škole začalo vyučování až 1. listopadu 1945. Prvním českým správcem školy byl Viktor Hájek. Škola byla otevřena nejdříve jako jednotřídní, teprve až byl větší počet dětí, bylo zahájeno vyučování i ve druhé třídě.

První učitelkou byla Blaxena Glámová. Když odešel správce školy do vojenské služby, stala se ona sama správcem školy a na její místo přišla uč. Zdenka Omelková. Učily obě na škole necelý rok a pak ji předaly novému správci školy Fr. Dočkalovi, který školu spravoval až do r. 1954. Jako učitelka druhé třídy byla jeho manželka M. Dočkalová.

Škola byla v zanedbaném stavu a jen pomalu rok za rokem byly v ní prováděny úpravy a dano jí náležitě vybavení. Generální oprava školy se stala teprve v. 1955-56 kdy byl jejím správcem Přem. Fridrich, který převzal školu po Fr. Dočkalovi. Vedl školu 3 roky.

S přílivem osídlenců stoupá stále počít náctva, roveď se úroveň prospěchu. Škola se stala nejpernějším základem i sloupem nového života vesnice, neboť vychovává naděně, kraji oddanné budovatele socialismu.

Osidlování

17

Jako první z osidlenců přišel do vesnice Jan Papučík ze Slovenska a stal se národním správcem pohostinství. Po něm přišel Fr. Grunta a převzal do národní správy obchod s potravinami.

Pak začali přecházet první zájemci o zemědělské usedlosti. Byli to: Josef Šopík, Jos. Hodulík a Martin Špírtel. První dva sabrali střední hospodářství, ale M. Špírtel se ujal hospodaření na největším statku vesnice - rychtě. I převažku pracoval společně se starými majiteli, ale když byli ti na jaře 1946 odsunuti, nastaril na tak velkou výměru a odešel na menší usedlost. Po něm převzal rychtu do správy nově tehdy ustavené pastvinářské družstvo. Stalo se tak v květnu r. 1946. Družstvo mělo svou hlavní správu v blízké obci Hlatý Potok. Prvním vedoucím tohoto družstva na Malé Moravě byl František Kadlec, který je vedl až do podzimu r. 1949. Když z vesnice odešel na jiné pracoviště.

Pastvinářské družstvo pracovalo a vedlo hospodářství se velmi těžkých podmínkách. Stále zápasilo s nedostatkem pracovních sil, s celkovou ranedbaností hospodářství, v němž nebylo potřebného inventáře, mechanizačních prostředků i dostatek dobytka.

Také pracovní morálka měla nízkou úroveň

a tak-tak družstvo stále hůře hospodářilo, výnosy klesaly, neplnily se dodávky. Tato neutešená situace byla napravena tím, že 1. února 1949 bylo družstvo zrušeno a správy hospodářství se ujaly státní statky.

Tyto začaly pracovat s brigádami místními i cizími, organizovaly přívun zemědělských dělníků ze Slovenska a tak pomalu se rovedala úroveň hospodářství, zvyšoval se stav dobytka i rostlinné výroby.

Prvním správcem státních statků byl Václav Balaja a pro něj Josef Obůrač.

Vesnice se pomalu naplňovala novými lidmi. Byli to lidé téměř ze všech koutů republiky, ale nejvíce jich přišlo z Českomoravské výsočiny, z východního Slovenska a t. zv. "Kopanice".

Někteří byli výborní hospodáři jako Josef Klee, B. Pohanka, Broža, Mahel a Smejkal, kteří převratě hospodářství velebovali a plnili dobře státní dodávky a celkově přispívali k rozvoji obce.

Oproti tomu byli i špatní hospodáři, kteří nešetili národní majetek, rozprodávali věci, pole i dobytek ranečbávali a nebyli tak schopni plnit dodávky. Takoví se však v obci dlouho nedrželí; jak přišli, tak i odešli. Na jejich místa přišli pak jiní, snaživější, ale ani oni nedovedli udržet hospodář-

ství, udržet na vyšší produktivitu remédělské výroby.

R. 1946 přešly všechny konfiskáty do vlastnictví a na čas se zdálo, že to bude mít dobrý vliv na poměry v obci, že se všichni budou více přičiňovat na vlastním.

Vlna dobré snahy však brzy poklesla. Ukázalo se, že noví majitelé nemají dostatečné kvalifikace pro vedení hospodářství v době zvýšených nároků na remédělskou výrobu, že rodová hospodářství bez mechanizace nemohou uspokojit tuto potřebu. Práce v remédělsství pak také všude vázla pro nedostatek pracovních sil, protože v obci bylo celkem málo lidí v porovnání k předválečné době. Soukromému hospodářství se nedařilo.

Pr několik letech tápaní a hledání výhodnějších a těsnivějších poměrů, bylo nalezeno správné řešení problému hospodářství. Socialistický sektor - státní statky - vyšly vstříc rolníkům a nabídly převzetí jejich půdy na výhodných podmínkách.

První v rolnictví přijal nabídku státních statků Josef Kasaj, vdlevec přešlý ze Slovenska. Odemdal celé hospodářství a sám se stal pracovníkem státních statků. Jeho příklad stihl ostatní váhavé rolníky.

Jeden po druhém začali se vzdávat soukromého hospodářství, až v. 1950 nastal první hromadný vstup remédělsů do socialistického hospodářství státních statků. Byla předána půda i dobytek a každým

v odstupujících rolníků stal se saméřtnancem státních statků. Každým rokem pak další a další rolníci předávali půdu, až zůstala v obci soukromých rolníků jen malá huska. Byli to však ti nejlepší hospodáři, kteří předepsané dodávky řádně a včas plnili, hospodářství jim skrýtala a proto se jich nechtěli vzdát.

R. 1953 tito rolníci ustavili přípravný výbor JZD a měli v plánu vstoupit do družstva k společnému hospodáření. Když však tento přípravný výbor JZD začal jednat se správou státních statků o hospodářskotechnické upravě půdy, nedohodl se na dobrých podmínkách a proto družstvo založeno nebylo. V důsledku toho i tito poslední zemědělci půdu odevdali a přestli tak v saméřtnání zemědělských dělníků, v němž se velmi dobře uplatňují a slouží tak socialismu i vlasti na důležitém úseku života národa.

Soukromým zemědělcem v obci zůstala jako jediný Jan Šmejkal.

V celku lze říci, že obtížná akce osídlování byla úspěšná a zemědělská otázka vyřešena ro nejlepe. Zemědělci samo pak vstoupilo na dobrou cestu a dává oprávněnou naději, že bude rok od roku rozvíjet se ve velkovýrobu živočišnou i rostlinnou a přispěje tak značným podílem celému národnímu hospodářství. Jsou k tomu všechny předpoklady.

Správa obce.

V dubnu r. 1946 byla v Malé Moravě ustavena správní komise jako první orgán lidové moci a vlády. Komisař Sedláček, který doposud obec spravoval, byl ze svého úřadu odvolán, protože se neověřil a předsedou správní komise stal se Karel Šorbova, který byl ve funkci tajemníka obecního úřadu.

Nově zvolená správní komise měla velmi obtížný úkol: řídit odsun německého obyvatelstva podle dr- hod spojených vítězných velmocí. Komise tuto práci konala na účasti a spolupráce SNB. Odsun byl proveden po velikonočích r. 1946.

Část Němců zůstala a to nenahraditelní, zapracovaní lesní dělníci. Bylo jich asi 15 rodin. Tyto rodiny byly poději převedeny do vnitrozemí ke Kroměříži. Po roce však byl jim povoleno návrat a to do obce Sklené. Jsou tam doposud. Jsou to vesměs již starší lidé, kteří se přispůsobili novým poměrům, říjí sněhově a dobře pracují.

R. 1947 byl zvolen první MNV. Jeho předsedou se stal rolník Josef Šopík, tajemníkem Karel Šorbova. Členy MNV byli: B. Pohanka, F. Grunta, R. Bílek, V. Fritsch, J. Krejčí, F. Klus, Jos. Klee, J. Husáček.

Jos. Šopík byl předsedou MNV tři roky. Svůj úřad zastával svědomitě, každému však hleděl vyhověti i na úkor dobrého hospodářství zemědělců. Bylo

tehdy třeba rázněji ruky a přísného dozoru na ty, kdož nepůsili obec budovat, ale těžit se situace.

Protože tohoto dozoru nebylo, staly se tu a tam značné škody národnímú majetku i celkovému rozvoji obce.

R. 1950 stal se předsedou MNV František Dočkal, správce školy. Po něm pak převzal předsednictví Fr. Gruntal.

Od r. 1953 stal se předsedou MNV Rudolf Bělek. Od té doby je předsedou stále, protože se osvědčil jako nej-schopnější pracovník, nadšený budovatel socialistické vesnice. Pod jeho vedením se utěšně rozvíjí nový život na Malé Moravě po stránce osvětové, politické i hospodářské. Jistě tomu bude tak i v budoucnosti.

R. 1954 byl ustaven první výbor žen. Předsedkyní se stala Julie Gvočková, po ní pak Marie Rudyová. Jednatelkou byla Jos. Gruntová. Výbor žen zapojil se pak dobře na práci MNV a snažil se přispívat na všech stranách, hlavně v činnosti sociální a kálenitostek školy a křactva. Rovněž se ujal i úkolů hygieny a otáčky zdravotní včeb. Je možno od výboru žen očekávat mnoho cennou službu pro vesnici, pro její pracující.

Práce MNV byla a je stále zaměřena ke konsolidaci poměrů v obci a především také na otáčku remědělskou, která již od r. 1945 velmi vrchává, nalehavá a vyráběla od MNV mnoho porádkosti a pohotovosti, aby

25
bylo vždy vše zakročeno na místech, kde se špatně pra-
covalo a hospodářilo. Hlavně bylo nutno dohlížet na to,
aby splnění předepsané dodávky a chování jednotlivců ne-
narušovalo pracovní a morální kázeň.

Také přidělování konfiskátů do vlastnictví bylo ob-
tížným úkolem. Dále pak nesoudost obyvatelstva,
nerenalost pracovních schopností i charakterů těch,
kteří se ucházeli o vlastnictví. Toto všechno i mnoho
jiných věcí rázu politického střežoval velmi, volně v
prvních letech, práci a úkoly MNV. Teprve po roce 1948
poměry se pomalu zlepšovaly, došlo k jednotě po-
litického i hospodářského vedení obce; lidé se sázeli
s novým domovem, snažili se navzájem pomáhat a pomá-
hat, vybudovat si pěkné místo pro společný život.

Je nutno kladně hodnotit práci MNV. Byla opravdu
dobrá, snaživá i odárná. Bylo mnoho vykonáno po
stránce politického uvědomování i v osvětové a sociál-
ní činnosti. Zemědělství byl dán socialistický ráz,
moderní mechanizační postup pro celou říveň úrodnou
i rostlinnou výstavu. Malá Morava stala se tak
příkladem pokrokové obce, dobře vedenou, dobře
i budovanou. Velikou zásluhu o to má právě MNV,
včetně jeho složky.

Po zdánlivém splnění obtížných úkolů jde MNV vtrác
úkolům uperňování socialismu stejně nadšeně a
obětavě. Je možno se těšit na jeho další práci.
